

Afdeling	: OCSW - Onderwijs, Cultuur, Sport en Welzijn	B&W-voorstel: DJ-955474
Naam opsteller voorstel	: Bernard Ellenbroek (0495-575473)	Zaaknummer: 955409
Portefeuillehouder	: drs. G.J.W. (Geert) Gabriëls	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Inhoudelijke visie Museum W

Voorstel

1. De inhoudelijke visie van Museum W vast te stellen.
2. Inhoudelijke visie via de TILS lijst ter inzage leggen.

Inleiding

Tijdens de informatiebijeenkomst d.d. 19 november 2019 is bij het agendapunt 'Inhoudelijke visie museum' door uw college de toezegging gedaan de raad te informeren over de inhoudelijke visie van gemeentemuseum Weert. (**toezegging 48848 - De aangescherpte museumvisie wordt op papier aan de raad verstrekt**)

Tijdens de startbijeenkomst voor de verbouwing van het pand op 5 maart 2020 is de inhoudelijke visie gepresenteerd aan het museumnetwerk. Op dat moment is ook de nieuwe naam bekend gemaakt waar uw college in oktober 2018 toe besloot: Museum W. Uw college wordt nu voorgesteld de inhoudelijke visie voor Museum W vast te stellen en deze via de TILS lijst terinzage aan te bieden.

Beoogd effect/doel

Raad meenemen in de verdere uitwerking van de visie.

Argumenten

1.1 Verdere uitwerking inhoudelijke visie

In 2017 stelde de raad de Museumvisie vast, waarin de toekomst van Gemeentemuseum Weert is bepaald. De raad stelde een budget vast voor de geplande renovatie, restauratie en herinrichting van het pand. Ook werd het jaarlijkse exploitatiebudget van het museum verhoogd. De Museumvisie 2017 had als doel om tot een keuze te komen voor een kansrijk scenario voor het museum. Hierbij is gekeken naar de omgeving, de organisatie, de maatschappelijke waarde en de inhoudelijke invulling. De visie bracht verder de bedreigingen en kansen voor het museum in beeld.

Weert, 13 februari 2020	S		B	W	W	W	W	W
				GG	MvdH	TG	WvE	PS
		akkoord						
		bespreken						
Soort besluit: Besluit college								

In te vullen door het B&W secretariaat:

- Akkoord
 Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
 Anders, nl.:
 Beslissing d.d.: 7 april 2020
- Niet akkoord
 Gewijzigde versie

Nummer: 5

De secretaris,

In de Museumvisie 2017 zijn vier scenario's geschetst waaruit de raad een keuze kon maken voor de toekomst van het museum. De raad koos voor 'Scenario Medium' en stelde de daarbij begrote budgetten vast voor renovatie en exploitatie. Met het 'Scenario Medium' gaf de raad ook de richting aan waarin het museum zich inhoudelijk diende te ontwikkelen.

De Museumvisie 2017

Voordat we beschrijven hoe de nieuwe visie is ontstaan, staan we even stil bij wat destijds, in 2017, werd geschreven over de inhoudelijke koers van het toekomstige museum. De reden dat we hier zo uitgebreid bij stil staan, is dat de missie en visie die het museum nu hanteert zijn oorsprong vindt in deze door de raad vastgestelde Museumvisie.

"Stadsmuseum Jacob van Horne is een cultuurhistorisch museum met aanvullend aandacht voor beeldende kunst op locatie. Stadsmuseum Jacob van Horne wordt een fris en actief museum voor de inwoners van Weert en (Eu)regio en voor toeristen. Het is een plek voor rust en bezinning. Een plek om de hectiek van alledag even 'te vergeten' en geschiedenis en schoonheid te ervaren. De hoofdtaken van het museum zijn presentatie (initiëren en coördinatie), behoud en beheer. De thema's waar het museum aandacht aan besteed zijn: Weert als middeleeuwse stad, kunstnijverheid uit Weert, de franciscanencollectie en de Stadscollectie. Het museum coördineert twee maal per jaar een tentoonstelling beeldende kunst op locatie. Cultuur vormt een belangrijk onderdeel van de samenleving en draagt bij aan de leefbaarheid en het sociale en economische profiel van de stad. Het Stadsmuseum Jacob van Horne vormt de verbindende schakel in het historische verhaal over Weert en omgeving. Het museum toont het verleden, maar ook het heden – en wellicht de toekomst - van de stad en haar cultuur. Bezinning, zingeving en beleving, maar ook verwondering en het prikkelen van nieuwsgierigheid staan centraal in de artistiek inhoudelijke invulling van het museumprogramma.

Historie als Leitmotiv:

- *Het karakter van Weert als stad wordt grotendeels bepaald door de bewaard gebleven historische elementen.*
- *Het presenteren van de Weerter geschiedenis, met een doorkijk naar het heden, voor een breed lokaal, regionaal en nationaal publiek is de missie van het Stadsmuseum.*
- *Het museum vormt met haar activiteiten de verbindende schakel met betrekking tot de vermarkting van het stadshart.*

In het document worden ook de ambities verwoord:

De gemeente hecht belang aan de brede maatschappelijke functie die het museum heeft voor zowel de eigen inwoners als bezoekers. Het gaat hierbij primair om de historische, culturele en educatieve betekenis, maar ook een functionele betekenis als stedelijke voorziening.

- *Het museum heeft een duidelijke eigen identiteit door haar collectie- en presentatiebeleid met betrekking tot de Weerter historie in een brede context.*
- *Het museum als intermediair, als schakel en initiator met betrekking tot de vermarkting van het stadshart c.q. de erfgoedruimten van Weert.*
- *Het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden met Weerter (culturele) ondernemers, Weerter culturele instellingen en musea in de (Eu)regio.*

Raadsmoties en toezeggingen

Bij het opstellen van de aangescherpte plannen voor het museum is allereerst rekening gehouden met de moties die tijdens de behandeling van het raadsvoorstel Museumvisie (RAD-001350) op 25 januari 2017 door de raad zijn aangenomen en met de toezeggingen die door de wethouder tijdens deze en latere raadsvergaderingen zijn gedaan. U vindt de

moties en toezeggingen hieronder genoemd, met daarbij een toelichting hoe deze zijn verwerkt in de bijstelde visie.

Motie 2753 van 25-01-2017 Museumvisie - Hedendaagse kunst

Draagt het college op: bij de inhoudelijke uitwerking van de programmering ook hedendaagse kunst- en cultuuruitingen te betrekken die de zintuigelijke beleving van het verhaal versterken.

Moderne en hedendaagse kunst en design krijgen een plaats binnen het museale beleid. In de vaste opstelling worden, naast de cultuurhistorische objecten, werken uit de moderne kunstcollectie getoond, indien deze aansluiten bij het betreffende thema. Ook wordt onderzocht of bij enkele thema's van de collectiepresentatie een hedendaags kunstwerk in bruikleen kan worden opgenomen dat het thema kan versterken en explicieter verbindt met het 'nu'. Omdat het een beeldende interpretatie van een kunstenaar betreft, is dit een waardevolle toevoeging ten opzichte van andere methoden waarop de bezoeker verleden met heden kan gaan verbinden. Bovendien wordt op deze manier de cultuurhistorische presentatie in de vaste opstelling op de eerste en tweede etage vanzelfsprekender verbonden met de hedendaagse kunst tentoonstellingen op de begane grond. In de toekomst is het verder mogelijk dat aan de deelnemende kunstenaars aan het tentoonstellingsprogramma op de begane grond gevraagd wordt om inhoudelijk te reageren op een of meerdere thema's in de vaste opstelling boven door middel van een zogenaamde 'interventie'.

Ook is de voormalige raadzaal een plek bij uitstek waar moderne/hedendaagse kunst getoond kan worden. Voornemen is om de presentatie daar één of twee keer per jaar te wisselen; ook zal onderzocht worden of het mogelijk is langdurige bruiklenen van andere kunstmusea of kunstenaars aan deze collectiepresentatie toe te voegen. Op die manier blijft de visie op de collectie fris en wordt deze inhoudelijk versterkt.

Ten behoeve van de begane grond van het museum zal een wisselend tentoonstellingsprogramma worden ontwikkeld waarbij hedendaagse kunst en design een rol spelen. Identiteit en zingeving, alsmede de uitgewerkte levensthema's in de vaste collectieopstelling, vormen hiervoor het uitgangspunt. Deze thema's bieden voldoende raakvlakken met posities die binnen de hedendaagse kunst en design worden ingenomen om een divers programma te kunnen maken.

Dit programma zal op een afwisselende wijze worden uitgewerkt in solotentoonstellingen, groepstentoonstellingen en/of thematentoonstellingen.

Om goed in te kunnen spelen op de actualiteit en ook jong talent of werk dat zich niet direct eigent voor een museale presentatie een plek te kunnen geven, wordt op dit moment onderzocht of het mogelijk is om de verantwoordelijkheid voor de programmering van de Annex na 2020 onder te brengen bij het museum. Deze nieuwe programmering krijgt in dat geval een sterkere band met de programmatische uitgangspunten van het museum, zodat helder is dat beide locaties bij elkaar horen en dat deze elkaar inhoudelijk kunnen aanvullen en versterken.

In de nieuwe cultuurnota wordt hiervoor een voorstel gedaan.

Motie van 25-01-2017 Museumvisie – Weerter geschiedenis

Bij de uitwerking van de Museumvisie tot een plan voor de verbouwing en inrichting van het Jacob van Hornemuseum en de samenstelling van de collecties het vertellen/beleven van de Weerter geschiedenis leidend dient te zijn en dat niet de huidige collecties bepalend zijn voor hetgeen over de Weerter geschiedenis zal worden verteld.

Het vertellen van de geschiedenis van Weert is een belangrijke rode draad in de vaste opstelling die straks in het museum is te zien. Dat blijkt uit twee routes die de bezoeker straks in het museum kan volgen: de geschiedenis van Weert en de geschiedenis van het gebouw.

*Motie van 25-01-2017 Museumvisie – Gratis toegang voor jongeren
Kinderen en jongeren tot 18 jaar gratis toegang moeten krijgen tot het nieuwe museum.*

De gratis toegankelijkheid van het museum voor kinderen is een te prijzen keuze, al moet daarbij wel voor ogen worden gehouden dat dit consequenties heeft voor de exploitatie. Immers, met betrekking tot deze doelgroep bezoekers kunnen geen inkomsten worden gerealiseerd uit kaartverkoop. De motie is nu zo verwerkt in de plannen dat kinderen tot 18 jaar gratis toegang hebben bij losse verkoop en bij groepsbezoeken. Wel zullen aan scholen of groepen de kosten in rekening worden gebracht voor eventuele aanvullende activiteiten op het museumbezoek, zoals de kosten voor een rondleiding, lezing of workshop. In het bedrijfsplan worden de financiële gevolgen nader in beeld gebracht.

*Motie van 25-10-2017 Onderzoek verzelfstandiging Museum (5665)
Draagt het college op om: Een onderzoek uit te voeren naar de organisatorische, juridische, inhoudelijke, financiële en zakelijke randvoorwaarden en gevolgen van een verzelfstandiging van het Jacob van Horne museum en de resultaten van dat onderzoek ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.*

*Motie van 10-10-2017 Museum (5661)
In de toekomst wordt de organisatie van het museum onderzocht en de commissie krijgt daarover te zijner tijd bericht.*

Dit onderzoek wordt, zoals destijds ook gesteld tijdens de raadsvergadering, medio 2020/2021 uitgevoerd. Het is aan te bevelen dit onderzoek te verrichten op het moment dat het museum in de nieuwe situatie weer operationeel is.

Tijdens de raadsvergadering van 25 januari 2017 heeft de wethouder de toezegging gedaan dat 'de raad wordt meegenomen in het collectieplan, de verhaallijnen en de programmering van het museum'.

Naar aanleiding van deze toezegging is de raad op 19 maart 2019 geïnformeerd over de voortgang van de verbouwing, de collectieregistratie en de ontwikkeling van de inhoudelijke visie. Op 1 oktober 2019 vond een volgende informatiebijeenkomst plaats waarin de raad geïnformeerd is over de verbouwing en de renovatie van het pand. Vervolgens is de raad op 19 november 2019 geïnformeerd over de inhoudelijke visie. Daarbij zijn de volgende aspecten aan de orde gekomen: de verhaallijnen die straks in het museum te beleven zijn, behoud en beheer van de collectie en de kaders voor de wisselende tentoonstellingen.

Verdieping

De Museumvisie 2017, met de daarin geformuleerde doelen en ambities, vormde het vertrekpunt voor de daarop volgende inhoudelijke verdieping en aanscherping. Daarbij heeft de museumstaf haar oor ook goed te luisteren gelegd bij externe adviseurs. Het museum heeft een klankbordgroep samengesteld die bestaat uit personen die in het verleden betrokken zijn geweest bij het ontwikkelen van de 'Museumvisie 2017'. De klankbordgroep is bestond verder uit deskundigen die reflecteerden op de lokale verbinding, de kansen binnen het stedelijke en regionale netwerk en op de raakvlakken met het onderwijs. Een concept is ook gepresenteerd aan de adviescommissie Roerend Erfgoed en Beeldende Kunst.

De reacties van zowel de klankbordgroep als de adviescommissie zijn meegenomen in de aanscherping van de visie.

De museumstaf heeft ook kennis genomen van ontwikkelingen bij musea die vergelijkbaar zijn voor wat betreft de collectie of de omvang. Dat gebeurde tijdens netwerkgesprekken, bezoeken aan vakdagen en onderzoek in vaktijdschriften.

Binnen de museumwereld is op dit moment een beweging gaande waarbij de musea zich heroriënteren op de toekomst: Weert staat daarin niet alleen. Belangrijke noties die zijn

opgedaan hebben te maken met het invullen van het begrip 'inclusie' en het aangaan van nieuwe verbindingen en samenwerking met lokale partners.

'Musea zijn spiegels naar het verleden en naar de toekomst', zo staat er in Musea voor Morgen. 'Hun authentieke collecties verbinden verleden, heden en toekomst met elkaar. De behoefte aan authenticiteit en zingeving groeit, juist in een samenleving waar informatie overvloedig voorhanden is. Musea spelen in op de behoefte aan verhalen en beelden die structuur en betekenis geven aan de overvloed van informatie die op mensen afkomt in hun dagelijks leven. Met hun collecties en hun netwerken kunnen musea eindeloos nieuwe verhalen vertellen en nieuwe contexten toevoegen.' (Nationale Kennisagenda voor het Museale Veld, 2014)

In dat kader is ook gesproken over het culturele perspectief van waaruit het museum werkt: met de huidige collectie die duidelijk is geworteld in de Weerter en christelijke geschiedenis, kan het niet anders dan dat het museum levensthema's vanuit een vooral westers perspectief beziet. Dat wil niet zeggen dat het museum blind is voor andere culturen en levensopvattingen; integendeel, binnen de collectiepresentaties en wisseltonstellingen is hiervoor eveneens aandacht.

Levensthema's centraal

Al deze input is door de museumstaf gebruikt om de visie en de missie nader aan te scherpen. Uitgangspunt is en blijft wat vermeld staat in de Museumvisie 2017, en deze vormde daarmee het fundament voor de volgende stap die de museumorganisatie nu gaat zetten. Voor het nieuwe museum stellen we het perspectief zo dat de bezoeker centraal komt te staan. Deze vormt het vertrekpunt om de collectiestukken en de geschiedenis van Weert te presenteren.

Tijdens de uitwerking van de diverse inhoudslijnen werd een belangrijke rode draad in de collectie zichtbaar. In die zo verschillende collecties (Weertensia, Religieuze kunst en moderne kunst) kwamen steeds weer thema's naar voren die te maken hebben met zeer menselijke aangelegenheden. Levensthema's die ons maken tot wie we zijn, die ons vormen en waar ieder van ons individueel, tijdens de reis door ons bestaan, mee te maken krijgt. De mens is al sinds jaar en dag op zoek is naar antwoorden die richting kunnen geven. Wat maakt een mens tot mens? Wat is de betekenis van het leven, van mijn leven? Het museum probeert historische verklaring en uitleg te geven en acht de bezoeker mans/vrouws genoeg zelf over mogelijke antwoorden op die vragen na te denken.

Kringloop van het leven

Het voorgaande betekent dat de collectiestukken uit de verschillende deelcollecties gecombineerd en gemixed worden, en gepresenteerd worden als onderdeel van het grotere verhaal dat wordt verteld: een cultuur-historisch verhaal over de 'kringloop van het leven'. De bezoeker vormt daarbij het uitgangspunt. De objecten stemmen tot nadenken, lokken gesprekken uit, prikkelen gedachten of houden een spiegel voor. Zo kan in de toekomstige opstelling een urn uit Boshoverheide de bezoeker helpen te reflecteren op het eigen bestaan, de eigen vergankelijkheid. Dat raakt een bezoeker meer dan wanneer de urn slechts als tijdgetuige van een episode uit de Weerter geschiedenis wordt getoond.

Genieten van schoonheid, verwonderen over hoe een object gemaakt is: natuurlijk vormt ook dat altijd een onderdeel van museumbezoek.

Aanscherping museumprofiel

Deze andere manier van presenteren van de collectie is ook gevoed door argumenten vanuit de optiek van bedrijfsvoering. Allereerst zien we dat in Nederland stadsmusea met een sterke lokaal/regionaal gerichte historische collectie en presentatie geen bovenlokaal potentieel hebben. Met andere woorden: wanneer het museum zich sec als stadsmuseum zou presenteren, wordt het beperkt in het inhoudelijk beleid en de publiekswerving. Voor typische stadsthema's die lokaal aanspreken, is het zo goed als onmogelijk om publiek te

werven van buiten de regio. Wanneer we de ambitie delen om publiek te werven van buiten Weert – hetzij cultuurtoeristen die bewust afreizen naar Weert voor een tentoonstelling, hetzij dagjesmensen/toeristen die in de regio verblijven – is het belangrijk het museum niet in de mogelijkheden te begrenzen door het louter het karakter te geven van een stads- of streekmuseum.

De collectie is divers en van bovenregionaal belang. Echter, door deze diversiteit is het zo goed als onmogelijk om een duidelijk profiel neer te zetten. Het profiel van het museum is erg diffuus: men weet niet goed waar het museum voor staat. Bij het museum denkt men nu aan een museum 'over Jacob van Horne', over 'religieuze kunst', over 'de geschiedenis van Weert', zelfs alleen aan 'het Huis van Sint Nicolaas'.

Door nu te kiezen voor een eenduidig profiel dat zijn inspiratie vindt in lijnen in diezelfde rijke collectie, is het mogelijk om met een helder verhaal naar buiten te treden. Dat is ook de reden om deze koers in te zetten, in een gemoderniseerd gebouw met een actuele, verbindende collectiepresentatie, onder een andere naam, met een frisse eigentijdse vormgeving en een relevant hedendaags tentoonstellings- en activiteitenprogramma.

De Museumvisie 2017 kortom is aangescherpt, gevoed door de raadsnoties en de hiervoor genoemde overwegingen. Dit vormt nu de basis voor het verhaal dat straks in Museum W wordt verteld.

Hierbij moet worden opgemerkt dat een visie nooit in beton gegoten is. Onder invloed van ontwikkelingen in de samenleving en ervaringen die de museumorganisatie opdoet zodra het museum de deuren weer voor publiek opent, kan het nodig zijn de inhoudelijke bakens te verzetten of aan te scherpen. De museumstaf zal het college hier jaarlijks over informeren.

Wat betekent deze Museumvisie in de praktijk?

Wanneer Museum W in 2021 de deuren opent, wordt de bezoeker langs thema's geleid die te maken hebben met wie we zijn, met wat ons tot mens heeft gemaakt, individueel, maar ook als mensheid in zijn totaliteit. De zogenaamde 'kringloop van het leven'.

Op dit moment wordt gewerkt aan de verhaallijnen en de keuze van de bijbehorende objecten. Voor de inhoudelijke ondersteuning wordt, naast een klassieke informatiestructuur, ook gebruik gemaakt van de meest actuele middelen, zoals interactieve media, om het verhaal op een zo aantrekkelijk mogelijke wijze te vertellen.

Kantttekeningen en risico's

Niet van toepassing

Financiële, personele en juridische gevolgen

Op basis van het missie/visie document wordt een exploitatieopzet 2021 gemaakt die eind tweede kwartaal 2020 aan uw college wordt voorgelegd.

Duurzaamheid

Niet van toepassing

Uitvoering/evaluatie

Niet van toepassing

Communicatie/participatie

De missie/visie wordt via de TILS lijst aan de raad ter inzage aangeboden.

Overleg gevoerd met

Intern:

Marianne van de Ven

Extern:

Irma Thoen - Thoen tot Nu advies

Saskia Born - Educatie

Het plan is in concept besproken met de Klankbordgroep en de College Adviescommissie Roerend Erfgoed en Beeldende Kunst.

Klankbordgroep

Wouter Daemen - Kwartiermaker Cultuur Noord- & Midden-Limburg

Norbert Leurs - Hoofd Onderwijs Rick Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie

Robin Moonen - Cultuurmakelaar gemeente Weert

Robert Thieman - Uitgever Frame

Agnes Vugts - Specialist erfgoed, Eigenaar Bureau Raadsaam Erfgoedprojecten

Richard Wering - Docent Handvaardigheid, Kunstgeschiedenis, CKV Valuascollege Venlo, Educatie adviesbureau Kunst uit het Vuistje

Maurice Mentjens - Ontwerper van exterieur en interieur van het museum

Sandra Welters - Museumconsulent Huis voor de Kunsten

College Adviescommissie Roerend Erfgoed en Beeldende Kunst

Wethouder Gabriëls - Voorzitter

John van Cauteren - Ambtelijk secretaris

Albert van Leeuwen

Ton Peters ofm

Theo Derksen

Peter Korten

Hub Kremers

Anki Raemaekers

Sandra Welters

Bijlagen:

- Missie/Visie document Museum W

